Ч. 109. Чернівції, неділя дня 19. (31.) мая 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниції 20 рублів або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Ревізия катастру ґрунтового на Буковині.

(Після промови д-ра С. Стоцкого на вічу 26. с. м.)

(Конець).

Отже несправедливо податок ґрунтовий розложено! А хто розложив? — комісиї! А відки комісиї? — З сойму. А сойми відки? Ви вибираєте! Хто-ж винен, що податок ґрунтовий зле розложено? Чому не дбаєте о добрих послів?

Чому-ж розділили тоді так податки? А тому, кажуть, бо в полудневі повіти не йшла тоді желїзниця, отже тоті повіти не могли із своєї землї мати такого зиску, як повинні-б. Зрештою оправдують се і так, що полудневі повіти се лїси та полонини, а чистий дохід від неприступних лїсів дуже малий або нїякий. Гаразд, нехай і так: Кождий знає, що з фальчи лїса нема такого доходу, як з фальчи поля, але щоб не було майже жадного доходу, — то се неправда. Та-ж прецїнь скрізь на горах гудуть трачки, ріжуть дерево день і ніч, що день можна бачити, як цїлими ваґонами вивозять желїзницї дерево з краю, — чей же не задаремно? — що день майже гонять дараби ріками. А в полонинах випасають ся тисячі худоби, що приносять властителям полонин також тисячі. Коли дерево і худоба чим раз більше в цїні ідуть в гору, то на кукурузу нашу тепер така низька цїна стала, що ледви оплачує ся єї сїяти. І так хоть тепер з лїсів і полонин зиски великі, то податки, як бачите, дуже малі, бо що то значить від фальчі яких 6 до 8 кр. податку? Таким чином стало ся, що полудневі повіти платять дуже мало податку, а весь тягар податковий звалив ся на наші рускі північні повіти; вони мусять податок платити за себе і за цїлий край!

Певно, і се кождий знає, що земля землї не рівна, та що наша земля, Богу дякувати, добра, лїпша, як деинде! Але коли цїна всякого збіжа так дуже упала, то годї нашим повітам поносити такий тягар.

Щасте ще, що так не має бути на всї часи. Сама устава каже, що се лиш 15 лїт так мало бути, а по 15-ти лїтах має зревідувати ся катастер, має ся кривду поправити. Саме тепер минає тих тяжких для нас 15 лїт. Сего року буде ревізия катастру, але як ми самі не допильнуємо свого права, як ми не упімнем ся, аби нашу кривду поправили, то і на дальших 15 лїт готові ми бути покривджені.

Що-ж нам робити? От що! Небавом зачне у нас установлена до того комісия ревідувати т. зн. поправляти катастер. І знов в тій комісиї не маєте жадного свого чоловіка, щоб за Вами обстав, хиба лиш п. Кохановский із Ставчан, котрий і сам за минувших 15 лїт зазнав лиха, то-ж певно буде упоминати ся і за цїлим повітом.

Найсамперед мають ся 1. вписати в катастер всякі зміни культури. За минувших 15 лїт земля подекуди змінила ся: де був лїс, там стало поле, а зном може декуди запустили лїс, де перше було поле; декуди вода забрала землю, або нанесла ріни і така земля стала неужитком, від котрого нема жадного доходу, то-ж не повинно ся платити жадного податку; але в старім катастрі все стоїть по старому, отже треба таке змінити і записати в катастрі. Хто-ж се має зробити? — Ґеометер. Він має на місци в кождій громаді бути і з двірником або єго заступником, з властителем і двома вибраними радою громадскою мужами довірия з тої громади все розглянути і записати. Він має також розглянути, до якої кляси належить ґрунт. Все то мусить ґеометер записати і на тім аркуші мають всї тоті люди з громади підписати ся. Як хто гадав би і судив инакше, нїж ґеометер або другі люди, то той єго суд має на єго жадане бути в аркуші вписаний.

Краєва комісия має знов уважати на те, аби усунути кривди в оподаткованю поодиноких повітів, поодиноких нарцель, або цїлих хітарів, після дїйсного чи-

---

10)

ЦАРІВНА.

Оповідане

Ольги Кобилянської.

(Дальше).

„Я мала ледви три чи чотири роки і, захорувавши раз, переплакала тоді цїлу ніч, а она не спала зо мною також цїлу ніч. Другого дня винесла мене в город. День мусїв бути прегарний, бо я на дворі переспала ся. Проснувши ся, менї хотїло ся бавити. Она встала — ах, єї мусїла болїти голова, бо она була така втомлена! Довге, довге волосє єї було цїлком розплетене, і вкривало єї стать золотим плащем майже до землї. Она підняла ся на пальцї, щоб уломити менї галузочку цвитучої акациї — і так бачу я єї до нинї, так, як спинає ся на пальцї, з піднятими в гору руками в якійсь ясній легенькій одїжи... Тоту картину, чи лїпше сказати: тоту хвильку зберегла я до нинї в своїй памяти, і задля того образу, виритого в моїй души, я люблю єї. Чому вбило ся те все в тій хвилї в мою память? Чому не в иньшій, н. пр. в такій, коли давала менї таке, на що я була дуже ласа? Чи се не цїкаве?... І до сего образа з тої хвилини навязує моя уява ріжнородні иньші картини, ріжнородні подїї і я так люблю єї! Той образ міг на мене лише своєю красою зробити вражінє на цїле житє — не правда-ж?“

„Правда, правда!“ відповів він з сияючим поглядом „і ви мусите бути цїлком до неї подібні“...

„Бабуня казала!“

„Льорден зве вас Льореляй. Я би вас також так звав, як би не він перший ужив того прізвиска.“

Я усьміхнула ся.

„Але він менї надто ненавистний“ говорив Орядин, „щоби я повтаряв те, в чім він любує ся, і тому я надам вам иньше імя.“

„На приклад: яке?“

Він подивив ся на мене якось так чудночудно, що я спаленївши опустила очи.

„Не знаю, чи ви згодили би ся з тою назвою“... спитав зворушений.

Я не питала більше. А він мов бояв ся, щоби слово то не вирвало ся єму самовільно з уст, і також замовк.

Через хвилину обізвав ся.

„Він змалював мене не дуже гарно перед вашоюріднею, як я довідав ся, а до мого дядька донесло ся вже, що я споганюю свою будучність, „бавлячись в Лясcаля.“

„Се й я чула.“

„А що ви думаєте?“

„Я би хотїла, щоб ви менї самі сказали, що я маю думати!

„Ви — добрі!“ сказав він з поглядом щирої подяки „і я недармо повірив в вас зараз з першого разу. Повірив в якусь щирість у вас, як вірить ся в поворот весни! А що-до „Ляссальства“ то річ маєсь так: Якимось наслїдником Ляссаля я не є; лише та справа, для котрої працював він і для котрої боров ся, занимає і мене так як і богато-богато других. Але мій плян житя иньший. Перше хочу осягнути независиме становище і здобути собі способи до борби, а опісля стану бороти ся з тим, що менї буде здавати ся найтяжшим лихом нашого народа. Нинї не можу означити ясно, на що кину ся вперше. Кождий час має свої рани — і я би кинув ся на все лихо, задавив би все відразу, як би до того було в однім чоловіцї досить сили. Але поки зможу свою цеглу доложити до великого будинку, хочу здобути те, що менї до того потрібне!“

Тут промовчав хвилину, стягнувши грізно брови, і по нїм було видно, що боре ся з думками.

„Боже мій!“ промовив опісля з якогось наглого зворушеня задавленим голосом. „Коли подумаю, кілько в нас працї потрібно, кілько сили і науки, який той час короткий, в котрім можна щось зробити, а яке житє приготовляють менї мої кормилцї, то приходить ся хиба збожеволїти!“

З єго груди вирвав ся мов стогін, а по менї холодом пробігло. Він затиснув уста, силкуючи ся успокоїти ся, а мій погляд опинив ся на єго лици. Він був сильно зворушений, але і я не мусїла в тій хвилї спокійно виглядати, бо коли кинув на мене оком, показав ся на єго устах гіркий усьміх.

„Бачите?“ промовив впівголос. „Я дїйсно пристрастний; але я невинуватий тому, що в моїх жилах не пливе зовсїм „біла“ кров і що від часу до часу пробиває ся в менї — як дядько каже — квінтесенция мого люду!“

стого доходу з них. Вона має уважати, чи обставини господарскі в поодиноких повітах за минувші лїта змінили ся чи нї, аби відтак після того осудити, чи має лишити ся той сам податок чи нї. Вона може тарифи чистого доходу змінити. Коли-б краєва комісия змінила тарифи, то мусить се оголосити в ґазеті урядовій, а против того мають громади право рекурсу, котрий до 6 недїль треба комісиї передати.

Комісиї має ґеометер предложити свої доходженя що-до **клясованя ґрунтів** і вона рішає над тим остаточно. Притім мусить вона узглянити всякі уваги, які єї подала-б пр. рада громадска.

Всю свою роботу посилає комісия краєва до Відня а там комісия центральна ще раз все розглядає, а відтак після ухвали тої комісиї укладає ся новий катастер. Як той катастер припише, так треба буде платити дальших 15 лїт податок ґрунтовий.

Допильнуйте — отже!

Рада ґромадска, як бачите, має великий голос. Пишім до комісиї на руки п. президента просьби, там покажіть Вашу кривду!

Скажіть в тих просьбах, що в полудневих повітах, де є лїси, люди мають в лїсах заробок через цїлий рік, а ви хиба лиш в лїтї на полї а в зимі жадного; кажіть, що Ви збіднїли, бо цїна збіжа низька, і не годні платити таких високих податків, а тамті мають ся добре, най отже платять більше.

Най іде все по справедливости! Ви мусите прецїнь за дрова дорого платити. Через неурожаї земля Ваша спіснїла, не родить. Нема чим згноїти, бо худоби не стало, не годні тримати.

Такі просьби повинна кожда громада слати, а як всї упімнуть ся, то буде таки хосен. А треба Вам знати, що рада державна ухвалила тепер і без того опуст в ґрунтовім податку з $37\frac{1}{2}$ на 35 мілїонів, то і так повинна Вам бути полекша, — але як Ви будете тихо сидїти, то готово знов кому иньшому полекшати, а не Вам.

Ріля найгірше обтяжена; жадайте, щоб тягар з рілї зняти, а наложити єго на лїси, полонини!

Ми сповняєм свій обовязок, звертаючи Вашу увагу на те. Хто Вам коли казав про такі річи, хто Вас коли скликав? Послухайте-ж доброї ради!!

Отже 1. кождий ґазда повинен оглянути тепер свій аркуш докладно, чи міра, чи кляса справедлива, повинен розглянути ся, чи і сусїдні ґрунта в тій самій клясї. Побачивши, що щось не так, то до двірника, аби удав ся до староства і спровадив ґеометра. Ґазда най уважає, щоб єго в громадї не скривджено! 2) Кожда громада повинна дивити ся на те, чи єї в повітї не скривджено, чи цїлого повіту не скривджено. Розглянувши все добре — на те громада має викази податкові — розпитавши добрих людий, як в сусїдних громадах є, як в цїлім повітї — се все є друковане і можна дізнати ся — повинна писати і упоминати ся за громадою цїлою, за повітом!

Котра громада хтїла-б таке зробити, най удасть ся до нас, а ми єї ще з осібна порадимо.

Так самі за себе упімнїть ся, а буде з того хосен!

Промова пос. Н. Вахнянина

виголошена в радї державній дня 22-го с. м. в справі ревізиї катастру ґрунтового.

(Конець.)

Мої панове! Вся та справа надто поважна, аби єї в данїй хвилї іґнорувати. Она нашій державі приносить великий сором, она з часом буде мабуть мати й дуже сумні наслїдки і є заразом для теперішного правительства упімненем, щоби виступило против сего лиха в відповідний час і з відповідними средствами.

З другої сторони явище еміґрацийне є цїлком зрозуміле. Є се перший консеквентний наслїдок упадку рільництва і сполученого з тим надмірного обтяженя ґрунту, головно малої посїлости, і наслїдок упадку рільництва взагалї.

Коли вже велика посїлість яко економічно сильнїйший фактор мусить бороти ся з заморскою конкуренциєю, з ринками збіжевими, спекуляциєю біржевою, з фалшивою тарифною полїтикою на зелїзници, з великими довгами, з високими коштами управи і з невідповідним оподаткованем від держави, і в тій борбі не може устояти ся, то легко зрозуміти, що малий господар мусить в тій нерівній борбі упасти і з'убожіти. *(Так є!)*

Лише той дїдич виходить у нас ще на своє, котрий попри рільництво занимає ся якоюсь індустриєю. Але рільник уже цїлком підупав. Галицкий селянин властиво не заслугує на імя рільника. Він тепер є звичайним сїльским пролетарем в повнім значіню того слова.

Задля тої з лїберальної сторони так дуже захвалюваної і бороненої вольности подїлу ґрунтів прийшло у нас до того, що селяньскі господарства подїлені на тисячі куснїв. *(Правда!)* Ми маємо в Галичинї більше як пів мілїона рільників, котрі не мають більше як по пять морґів, а між ними є чверть мілїона таких, котрі мають меньше як два морґи і ще меньше. *(Цїлком справедливо!)* О якійсь раціональній управі, о якімсь доходї з тих дрібненьких господарств не може, розуміє ся, бути й бесїди. Люди господарують без потрібної худоби, без відповідних средств управи, они споживають свої жнива в осени і попадають опісля в таку нужду, що — як от факти доказують — не мають иньшого виходу, як громадну еміґрацию.

Мої панове! Я не пересаджую, але я міг би заложити ся, що коли-б селянам галицким сегодня вільно було еміґрувати свобідно, третя часть їх опустила-б в найкоротшім часї нашу державу.

Я був так сьміливий, вже три рази докладно обговорити в сїй високій палатї нужденне положенє галицких селян. Длятого не буду своїх слів повтаряти, хоч мушу додати, що таке повторене не було би злишне. Оно не було би злишне передовсїм для пос. Деца, котрий виступив сегодня з новим докором, кажучи, що Галичину протеґовано що-до оцїнки чистого ґрунтового доходу супроти Долїшної Австриї. Він предложив нам цїлий ряд чисел, котрими хотїв доказати, що чистий ґрунтовий дохід з піль, толок, городів і лїсів обчислено в Долїшнїй Австриї за високо, а в Галичинї за низько. Не скажу, що ті урядові цифри не є докладні;

Саме в сїй хвилї надійшов до мене якийсь молодик і попросив до танцю.

Я відказала, дякуючи. Він видивив ся зчудований на нас і віддалив ся, звиняючись. Може уразив ся? Нехай і так! Менї байдуже!

„Ви наразили ся за-для мене!“ промовив Орядин, „а я чи заслужив на се?“

„З пустих поговірок не роблю собі нїчого!“ відповіла я зневажливо.

„Але коли-б они не були пусті“, (він дивив ся на мене дожидаючо, горячо) „тодї що?“

„То-дї би терпіла!“ відповіла я мимоволї покірно, покраснївши від єго погляду. „Але се не важне“, додала я гордо „лучше скажіть менї, яке житє приготовлюють вам.“

„Моя родина приневолює мене іти на теольоґію.“

„Отже се правда?“

„Правда, правда! Наука, котру я вибрав, вимагає більше гроший, а я... знаєте самі! Я розумію, чому они бажають одного, а не хотять другого! Я для них чужий, а тепер, коли ще домагаю ся свого, т. є. того, що мій дїд оставив менї на студиї, став я аж „недолюдком!“ Се огірчує мене до крайности. Лучше були би зробили, як би були мене віддали мому батькови зараз першої доби по смерти матери, як він сего добивав ся. Я би може ходив нинї з скрипкою під пахою, проживаючи житем простого селянина, не сумуючи по „образованому“ нї холодом нї голодом. Або нехай би були віддали братови батька, як оба того хотїли! Але тепер посилати мене до них, коли один не хоче про мене нїчого знати, бо з мене зробив ся „панич“, а другий хто знає чи й живий?... Тепер, коли сьвітло знаня і иньшого житя розкрило ся передо мною, коли стою так близько до свого „полудня“, оставити мене на ласку і неласку недолї, се не в пору жарт! Впрочім я не домагаю ся їх добра, лише свого. Прикро се лише на стілько, що я на те спустив ся. Як би не се, то я робив би собі мало що з того; жив би так, як доси. З своєї школярскої працї, а не їх хлїбом.“

„А на стрийка зовсїм не надїєтесь?“ спитала я.

„Нї. Се темний чоловік. Він каже або йти на мужика, або як вже в пани, так іти на попа. Иньший стан в него підлий. Каже: висисає мужиків!“

Він замовк, роздражнений, а я не могла здобути ся на якісь єго настроєви відповідні слова. Менї було єго жаль і я була цїлком перенята єго долею. Она була подібна до моєї, мов одна крапелька води до другої, і лучша лише тим, що він яко мужчина мав вартість, а я яко женщина нї!

Перед нами уставляли ся пари до кадриля і декотрі з них, оглянувшись поза себе і побачивши нас побіч себе, споглядали на нас цїкаво. Він замітив се, і звернув ся заклопотаний до мене,

„Я поганий самолюб!“ сказав. „Оповідаю вам Бог зна що за себе і не бачу, що ось ту творить ся. Ви би може і гуляли, як би“... Він не вспів докінчити речене. Перед нами з'явила ся, наче вкопана, наче з землї виросла — тїтка.

Один однїсенький погляд на єї ледяні очи, на єї лице з устами, згірдливо стисненими, — і я спізнала, що она в военнім настрою. На вершку єї високої, модної фризури, дрожали кінцї стяжок фіолетового чепочка, що сторчали до гори, а струсеве перо, що по довгім відпочинку на днї єї найдорожшої скринї опинило ся сего вечера на такім „високім становиску“, дрожало і хитало ся сумно з причини надто енерґічних рухів голови.

„Ти тут сидиш?“ спитала холодно.

„Тут, тїточко.“

„Анґажована?“

„Нї“...

„Прошу уважати мене за свого дансера!“ вмішав ся чемно Орядин, склонивши ся передо мною; „я саме в сїй хвилї хотїв просити вас о сего кадриля.“

Тїтка мов не добачувала єго.

„На! тобі Ленину мантильку, і віднеси єї до побічного сальону, або до ґардероби!“ розказувала, випрямившись мов сьвічка.

І я єї надто добре зрозуміла.

Мене не гуляючої не сьмів нїхто бачити, а в товаристві Орядина не хотїла она мене бачити. Те мусїла я зрозуміти, а зрозумівши, мусїла виконати єї розказ, коли не хотїла викликати своєю впертостию гіркої бучі дома.

Краснїючи з упокореня аж під волосє, я підняла ся, щоби сповнити єї приказ; але Орядин заступив менї дорогу.

они вірні. Правда, чистий дохід з ґрунту в Долїшній Австриї обчислено висше як в Гэличинї. Але на одно забув пан посол. Він именно забув спитати себе і здати собі з того справу, в чім треба шукати причини тої ріжницї в оцїнцї. Тут позволю собі покликати ся на статистику річну ц. к. мінїстерства рільництва з 1894 р., де пан посол може з доданих ґрафічних, отже також для нефаховця зрозумілих, табель легко довідати ся, що ті ріжницї мають свою причину в оцїнцї пересїчного доходу з ґрунту. Чим висший справдїшний дохід, тим висше мусить ся почислити чистий дохід з ґрунту.

Пан посол Дец міг би з тої карти в фарбах довідати ся, що чистий дохід, справдїшний і наданий, в Долїшній Австриї висший як в Галичинї. Де барви на картї яснїйші, там чистий дохід меньший, а де они темнїйші — а так є власне в Долїшній Австриї — там також дохід висший. І тут хочу пану послови послужити кількома цифрами. Пересїчний дохід з пшеницї виносив за гектар в рр. 1884—1893 в Галичинї 8—10 гектолїтрів, в Долїшній Австриї 14 і більше; з жита в Галичинї 7—9 гектолїтрів, в Долїшній Австриї 13 і більше; з ячменю там 6—8 гектолїтрів, тут 13 і більше; з вівса там 5—7 гектолїтрів, тут 12 і більше.

Коли-б пан посол відкинув і сї цифри яко неміродайні, то відсилаю его до того випадку оцїнки, який описала Neue freie Presse в ч. 11.398 з дня 17-го мая, де при оцїненю шкід від диків самі селяни і призначена до того комісия подала, що річний чистий дохід з селяньских піль виносить в околицї коло Стронсдорф 75 кр. від морґа. *(Слухайте! Слухайте!)*

Вправдї сконстатовано і обчислено на папери, що річний чистий дохід не виносить 75, а лише 40 зр. Після моєї гадки, сей случай є характеристичний і не можу его поминути мовчки. При сїй нагодї мушу ще замітити, що пересїчна температура в роцї в Галичинї виносить 5 степенів Реоміра тепла, а в Долїшній Австриї 8, а до того в Долїшній Австриї доцї роздїлені рівномірно на цїлий рік, а в Галичинї переходять з одної крайности в другу.

Сї обставини говорять досить вимовно і тим я працаю ся з паном послом Децом.

Також Є. Е. пан мінїстер рільництва, о котрого щирій воли я не сумнїваю ся, може з сего повтореня набрати переконаня, що его проект о заснованю рільничих спілок мусить ся вже в найблизшій будуччинї залагодити.

Він мусїв би також пересьвідчити ся, що дотеперішні суми в державнім буджетї для рільничих цїлий в Галичинї обчислено аж надто скупо і що через зволїкане може наступити небезпечність, коли правительство не возьме ся вже в найблизшій будуччинї до основної поправи сумних рільничих відносин в моїй вітчинї.

З сего повтореня наших жалїв міг би передовсїм Є. Е. пан мінїстер фінансів пересьвідчити ся, що, коли він взагалї яко добрий мінїстер фінансів думає над новими жерелами доходу для держави, то в нашім краю не лише дуже мало або нїчого не може видобути *(Цїлком справедливо!)*, але що він противно мусить ся освоїти з гадкою, що Галичина потребує значного опусту і буде ся его домагати. *(Дуже добре!)* Теперішний тягар податковий є для нашого рільничого населеня за великий і за тяжкий.

Коли в сїй високій палатї в послїдних днях піднесено підчас розправ над податковою реформою з якимсь натиском, що пр. Чехи мають краєвого податку платити 39 кр. від податкового лева, і коли скаржуть ся на те, то супроти сего мушу піднести, що у нас ті самі податки доросли до 61 кр. і що ріжні додатки на всякі можливі цїли дійшли до 100—200 процентів, котрих наш сїльский пролетар не може заробити.

Сї сумні економічні відносини моєї вітчини обясняють аж надто добре, чому галицкі посли так дуже натискали на остаточне переведене реформи ґрунтового податку. Ті відносини поясняють також, чому ми вступаємо ся сегодня за проектом закону о ревізиї ґрунтового катастру. Обидва закони доторкають ся, так сказати-б, бутя і житя переважної частини галицкого населеня і мають для них велике значінє.

Після моєї немірodaйної гадки будуть ті здобутки може найпрактичнїйшими і найреальнїйшими, які ми нашим виборцям по скінченю сеї сесиї принесемо домів. *(Оплески.)*

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 30-го мая 1896.

Читайте! В понедїлок дня 1-го червня о 6. годинї пополудни в салї Народного Дому в Чернівцях відбудуть ся конститутуючі збори *Руской Каси* в присутности нотаря. Всїх, котрі хотять вступити в члени *Руской Каси*, просить ся прибути на ті збори точно о 6. годинї. Присутні члени підпишуть декляраций, що приступають до товариства і з кілько удїлами. Здекляровані удїли вплачує ся в касу товариства аж по зареєстрованю его в судї.

Відзначеня. Старший інжинер при галицкій державній службі Стефан Яникевич одержав при нагодї переходу на пенсию титул і характер радника будівничого. — Податковий поборець Омелян Роздолів в Мостисках одержав золотий хрест заслуги з короною.

Тов. „Руска Бесїда" в Чернівцях просить нас відкликати ся до всїх тих панів, котрі взяли єї сегорічні календарі ва розпродаж і доси ще не надіслали цїлої належитости, щоби зволили зараз прислати гроші за розпродані календарі.

З Станїславова пишуть нам, що тамошна філїя „Просьвіти" в вівторок 26-го мая урядила прогульку до Камінної, села віддаленого о 2 клм. від стациї Тисьменичани, для звидженя добірного товару у селян і в дворі тамошнім. Др. Коцюба прибув також з учениками 4. року станїславівскої семинариї для звидженя хову лучшого товару. Гостинний о. парох Александер Левіцкий приймав у себе участників прогульки.

Пишуть нам також, що з причини цїлорічної недуги пок. о. Шанковского, а тепер довгої недуги завідателя катедральної парохії о. С. Ткачуника показує ся конечна потреба скорої обсади місця шестого канонїка при станїславівскій капітулї, аби тим довгим провізориям з єї неминучими наслїдками зробити раз конець і щоби вже раз міг настати крилошанин-парох та взяти парохію кріпко в руки. Велика задача жде на него. Станїславівцї сподївають ся, що ним стане Русин-народовець.

Як трактують руску мову в черновецких школах. Коли недавно тому розписано конкурс на учителя при народній школї на черновецкім передмістю Клокічцї з нїмецкою, рускою і волоскою викладовою мовою, замітила Gazeta Bucovinei, що квалїфікациї з рускої мови прецїнь не конче потрібно, бо в тій школї є більшість волоских дїтий, а врештою там вже є учителї, котрі можуть вчити по руски, именно надучитель Кантемір і учителька Бевка. Замісць полеміки з сею ґазетою в тій справі неведемо такий факт, що минувшого четверга не була учителька Бевка в школї (мабуть задля слабости) і III-а та IV-та кляса дармо чекала на учительку рускої мови. Отже надучитель Кантемір замісць заступити єї в науцї, розігнав дїти домів, бо єму не хотїло ся вчити по руски. Як би то була наука волоскої мови, тодї що иньше, зараз найшов би ся заступник!

Поклади крейди відкрито в охрестности Білого Каменя, золочівского повіта. Експльоатация тих покладів має вскорі розпочати ся, а материял буде головно ужитий до виробу содової води. З причини, що згадані поклади находять ся в близкости стаций зелїзничих в Золочеві і Ожидові, то віщують підприємству красну будучність.

Пожар лїса. В Ґеорґіченах коло Дорнаватри вибув в четвер великий пожар лїса, котрий знищив перед полуднем 50 гектарів лїса. Також в Поянаштампі горів лїс, але про розміри того огню нема ще докладнїйших вістий. Заряджено все потрібне, аби пожар не розширив ся дальше.

З заздрости. Минувшого тижня застрілив народний учитель Тівадор чотирма вистрілами з револьверу жінку свого товариша Гаваса в Керешмезе, з котрою мав через сїм лїт любовні зносини; опісля застрілив і себе. Перед тим написав свою послїдну волю, записавши около 36.000 зр. двом дїтям убитої Гавас. Кілька тижнїв перед убійством він замовив собі одежу і трумну, а в день перед злочиньством оббив своє помешкане чорним сукном. Причиною страшного випадку має бути заздрість.

Де найстуденїйше, а де найтеплїйше на земли? Звістно загально, що не всюди на земли однакова теплота. Посерединні землї на рівнику (тій лїнії, що іде серединою доокола землї) есть найбільша теплота; але чим дальше від рівника на північ до північного бігуна, або чим дальше від рівника на полудне до полудневого бігуна, тим студенїйше. Коло обох бігунів вже вічні снїги і леди. Здавалось би отже, що на обох бігунах найстуденїйше. Ну, яка студїнь на обох бігунах, того не знаємо, бо ще там нїхто не був; але в тих сторонах, до котрих вже люди могли дійти, а навіть там і проживають, то найстуденїйше місце в місточку Верхояньску в Сибіри. Там доходять морози до 68 степенїв Цельзия. В сїчни бувають там морози пересїчно до 53 степенїв і аж в маю зачинає снїг таяти. В червню буває звичайно до 10 степенїв тепла, в липню навіть 14, але вже в серпню лиш 6, а у вересню зачинають ся вже знов морози. Такої студени нема вже нїгде на знанім доси на земли місци. В Якутску, також в Сибіри, доходять морози до 62 степенїв, а в Устяньску 54 степенїв. Що значить така студїнь, можна легко зміркувати з того: скали з страшним лоскотом розпадають ся, земля розпукує ся глубоко, а коли в такій розколинї покаже ся вода, то з неї піднимає ся густа пара мов дим; старі дерева розтріскують ся, коням пукають копита; коли птах летить воздухом, то за ним тягне ся довга смуга пари. Підчас такої студени їздять люди хиба лиш цїлими караванами. Довгий ряд саний вкриває тогди густий туман пари, яка виходить з людий і звірят і зпоза того туману їх не видко. Щасте лиш, що в часї такої студени нема нї найменьшого вітру, а то анї люди анї звірята не видержали би. — Так само й теплота не всюди однакова. Здавалось би, що на рівнику найбільша спека, а то нї; найтеплїйше місце на земли есть на полуднево-західнім побережу Персиї, над перским заливом. Там в місяцях липню і серпню буває через 40 днїв без перерви, день і ніч, така спека, що доходить до 50 або й до 55 степенїв.

Учитель а ученик. Новий італїяньский мінїстер шкільництва Ґіянтурко був оногди в Ту-

---

„Не вже-ж би ви дїйсно трудили ся самі задля сеї дрібної справи?" обізвав ся, усьміхаючись якось дивно. „Дайте менї! Я передам єї якомусь слузї, щоби мав нагоду сего вечера сповнити свій льокайский обовязок! Ми маємо прецїнь танцювати!"

У тїтки заіскрили ся очи, і она підняла гордо голову.

„Ти чула, Наталко, що я говорила?"

„Чула, тїточко; я йду."

„Підете самі?" звернув ся Орядин до мене і я налякала ся его погляду. Єго очи запалали наглим гнївом, а его смагляве лице поблїдло.

„Я верну ся зараз, пане Орядин" замітила я, відповідаючи єму благаючим поглядом. Нехай би вже мовчав!

„Ну, коли хочете самі віднести, так я вас проведу." І не зважаючи на тїтчину сьмішну, розказуючо-зарозумілу поставу, подав менї рамя, і забравши від мене нещасне corpus delicti пішов зі мною.

Она остала ся, мов скаменїла, на своїм місци.

Я не обглядала ся за нею. Але менї здавало ся, що і всї прочі гостї почули, так як я, слівце, що она просичала: „Skan-da-lös!"

(Дальше буде).

рині, а університетскі професори давали в его честь великий бенкет. Але на той бенкет не прийшов один з найвизначнійших професорів; чэму? Він свого часу, коли теперішний міністер старав ся о професуру в Неаполі, яко предсідатель іспитової комісиї его „перепалив.“

Була чутка, що посол О. Барвіньский скликує своїх товаришів до Станіслава. Тимчасом довідуємо ся, що з'їзд послів вийшов не з ініциятиви п. Барвіньского і що его в Станіславові на Зелені сьвята не було. Туди з'їхали ся тілько посли: Заячківский, Кульчицкий, о. Небиловець, Каратницкий і др. Окуневский. Над чим радили — не знати. Явно тілько жалували ся на декотрих денникарів руских, котрі писали, що хто себе шанує, той на тім зборі бути не може. Се просто відмова чести руским послам, котрих п. Заячківский скликав на раду.

Маємо просьбу до декотрих з наших читателїв, щоби не забували на свій обовязок супротив нашої адміністрациї. Они мабуть забувають, що, коли вже не друк і папір і редакция, то сам стемпель ґазетний і марка почтова від кождого нумеру ґазети коштують 2 кр. А тих нумерів триста на рік! Що ми маємо думати про тих людий, котрі так нечемно обходять ся з адміністрацием ґазети? Читати хотять, ґазети не відсилають, а платити не думають! Таке тілько в нас можливе! Хто не хоче *Буковини*, най нам се напише, щоби ми дармо не тратили ся; а хто хоче, то нехай тямить, що брат-братом, а ґазета за гроші! Ми висилаємо окремі кореспондентки до довжників і сподїваємо ся, що не будемо потребували другий раз так відзивати ся. *Адміністрация „Буковини.“*

Померли в Чернівцях п-ні Йосифа Добряньска, вдова по ц. к. почтовім официялї, в 54-ім році житя; — у Львові Леокадія Литвиновичева, жена емер. надкомісаря скарбової сторожи; — др. Йосиф Тиминьский, радник двору і емер. радник фінансової дирекциї, в Голиню коло Калуша в 70-ім році житя.

Приватна клїнїка хірурґічна

(Приватна лїчниця операцийна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. **оператора** ц. к. хірурґ. клїнїки університеской *Більрота-Ґуссенбавера* у Відни

находить ся

в **Чернівцях, улиця Мецґера ч. 25.**

В справі принимання хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клїнїки **д-ра Квятковского** в Чернівцях, улиця ратушева (дім Вішоффера). (2—100)

Телєґрами „Буковини“.

З дня 30-го мая 1896 року.

Відень. Сегодня отворено в Будапешті спільні делеґациї. Предложений спільний буджет на 1897 р. виказує видатків 160,584.751 зр., з котрих 2,741.283 зр. будуть покриті власними доходами, отже треба покрити ще 157,843.468 зр. З того припадає на надвишки митові 50,537.130 зр., а 2 проценти для Угорщини, так що лишає ся до покритя 105,124.931 зр., з котрих припадає на Австрию 73,587.452 зр., а на Угорщину 31,537.479 зр. З цїлого буджету припадає на звичайні видатки 142,109.964 зр., а на надзвичайні 18,474.787 зр.

Відень. Палата панів приняла без зміни ухвалений палатою послів проект реформи виборчої.

Відень. Палата послів приняла податкову реформу в третім читаню, опісля проект закону, котрим знижує ся цензус виборчий з 5 левів на 4, в другім і третім читаню.

Відень. В палатї послів узасаднювали посли Гавк і Люеґер своє пильне внесеня задля виключеня студентів з віденьского університету. Оба бесїдники дуже остро нападали на Угорщину, при чім Люеґер сказав, що Нїмець, котрий є приятелем Угорщини, є зрадником народу. За се покликано его до порядку. Мінїстер Ґавч відпер напади на Угорщину. Студентів не виключено тому, що они відмовили жидам права сатисфакциї, але тому, що назвали жидів нечесними людьми, а се публична обида. Пильність внесеня відкинено 75 голосами против 43.

Відень. Суплент при гр. пр. висшій реальній школї др. Раймунд Кайндль іменований головним учителем при учительскій семинариї в Чернівцях.

Букарешт. Синод рішив оскаржити пріма-са митрополїтального за те, що кілька епископских тронів заявив опорожненими і присвоїв собі найвисшу церковну власть синоду, і заразом суспендовано его від цїлої церковної дїяльности.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

ДР. ОЛЕКСАНДЕР КУЛАЧКОВСКИЙ,

оборонець в дїлах карних,

у Відни I,

Salvatorgasse 12, I. Stock.

2—3

Хто хоче

мати красні, добрі і дешеві фотоґрафії, най буде ласкав удати ся до мене!

Фотоґрафую що дня від 7-ої год. від рана до заходу сонця.

За 6 штук беру лише 2 зр.

З пова-анем

Е. РІХТЕР,

10—12. фотоґраф в Чернівцях, ул. паньска ч. 18.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Повідомленє. Маю честь повідомити, що дирекция товариства *Днїстер* у Львові іменовала мене своїм аґентом на Чернівцї (повіт судовий) і окрестність. В справах обезпечень від огню будинків мешкальних і господарских, церков з урядженєм, знарядів домашних і господарских (возів, плугів і т. п.), худоби, збіжа в соломі і в зерні — подаю кождому потрібні поясненя. — *Корнило Салабан*, аґент „Днїстра“ в Чернівцях, улиця Пумнула ч. 25.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкориснїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґаранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

ОСВІН ФЛЄК

в Чернівцях при ул. ратушевій

продає

машини до шитя

ручні по 20—50 зр., а ніжні по 35—75 зр.

Окрім того поручає

пневматичні біциклї

по цїнї 80—350 зр.,

переберає вкінци заведенє телеґрафів, телефонів і всякі поправки в тих річах.

(Чет. і нед. 12—12).

І. Рехенберґа книгарня і папірня в Чернівцях, улиця ратушева 23. Поручаю ся до доставлюваня руских книжок і ґазет. Маю великий склад руских книжок для всїх шкіл. Прибори до писаня продаю по найдешевших цїнах. Для шкіл народних особливо користні услівя.

10—12 **І. Рехенберґ.**

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

BIBLIOTEKA KUL UNIWERSYTECKA